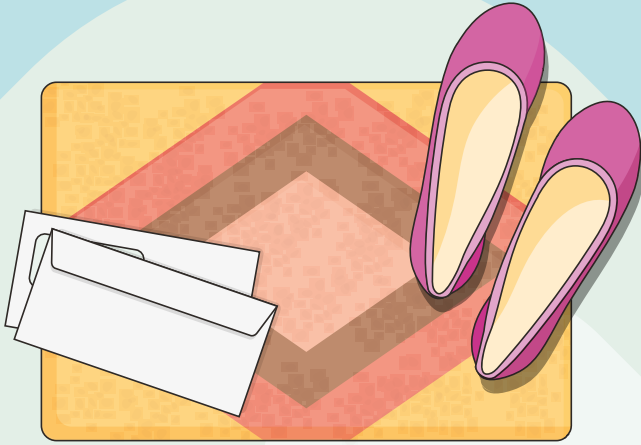

Anawsterau wrth dalu'ch morgais

Beth sydd angen i chi ei wneud nawr a sut i roi trefn ar bethau

- Y camau i'w cymryd nawr
- Beth yw'ch opsiynau
- Cyngor diduedd am ddim

Gwneud eich arian a'ch dewisiadau pensiwn yn gliriach

Beth bynnag yw eich amgylchiadau, mae HelpwrArian ar eich ochr chi. Ar-lein a thros y ffôn, rydym yn cynnig arweiniad clir sy'n gyflym i'w ddarganfod, yn hawdd ei ddefnyddio ac wedi'i gefnogi gan y llywodraeth. Gallwn hefyd eich cyfeirio at wasanaethau dibynadwy, os oes angen rhagor o gefnogaeth arnoch.

Gallwn ni eich helpu i:

- delio â dyled
- deall eich opsiynau pensiwn
- lleihau eich gwariant a chronni cynilion
- llywio digwyddiadau bywyd megis colli swydd, torperthynas, ymddeol neu brofedigaeth
- cyllidebu ar gyfer biliau neu bryniannau mawr
- dysgu am forgeisi a rhentu
- cael gwybod am fudd-daliadau a hawliadau ychwanegol.

Chwiliwch am HelpwrArian: moneyhelper.org.uk/cy

Arweiniad diduedd am ddim

ar-lein | dros y ffôn

Gan y

**Gwasanaeth
Arian a
Phensiynau**

Yma i'ch helpu chi

Mae'r arweiniad hwn ar eich cyfer chi os ydych yn cael anawsterau talu'ch morgais.

Cynnwys

Anawsterau wrth dalu: y cam cyntaf	2	Gwiriwch i weld a oes cymorth ariannol ar gael	8
Opsiynau ar gyfer ad-dalu ôl-ddyledion eich morgais	4	Pan fetho popeth arall	9
Opsiynau ychwanegol ar gyfer ôl-ddyledion morgais llog yn unig	6	Os yw rhywun yn ceisio meddiant ar eich cartref	11
Pethau i'w hosgoi	7	Cysylltiadau defnyddiol	12

Gweithredwch nawr i gael eich morgais yn ôl ar y trywydd iawn.

Anawsterau wrth dalu: y cam cyntaf

Eich cynllun gweithredu

1. Siaradwch â'ch darparwr morgais

Rhowch wybod iddyn nhw pam na allwch chi dalu'ch morgais – ni fydd siarad â nhw yn unig yn effeithio ar eich sgôr credyd. Byddan nhw'n rhoi gwybod i chi pa opsiynau sydd ar gael ac fe fydd yna weithdrefnau yn eu lle ar gyfer delio ag achosion fel eich un chi. Bydd y canllaw hwn yn eich helpu i ddeall eich opsiynau (gweler t4).

2. Lluniwch gyllideb

Rhestrwch eich incwm, gwariant a blaenoriaethwch eich biliau – daliwch ati i dalu beth gallwch chi ei fforddio. Gweler *Cyngor cyllidebu ymarferol* ar dudalen 3.

3. Ceisiwch gyngor ar ddyledion am ddim

Os ydych chi'n poeni bod eich problemau dyled yn mynd allan o reolaeth, neu os ydych chi eisoes wedi methu un neu fwy o daliadau, gallwch chi gael cyngor a chymorth diduedd gan sefydliadau sy'n arbenigo mewn problemau ariannol. Peidiwch byth â thalu am wasanaethau cyngor ar ddyledion – dewch o hyd i wasanaeth rhad ac am ddim yn *Cysylltiadau defnyddiol* ar dudalen 12.

4. Gwiriwch a oes gennyh yswiriant diogelu taliadau morgais

Darllenwch eich gwaith papur a gwiriwch eto gyda'ch rhoddwr benthyciadau os nad ydych yn siŵr. Os oes gennyh chi yswiriant felly, a bod eich polisi'n berthnasol i'ch amgylchiadau gwnewch hawliad ar unwaith. Mae'n bosibl y bydd gennyh hefyd fathau eraill o yswiriant diogelu, er enghraifft yn erbyn incwm neu golli gwaith, y gellid eu defnyddio ar gyfer eich ad-daliadau morgais.

5. Darganfyddwch a allwch chi gael help gyda thaliadau morgais

Os ydych chi ar fudd-daliadau penodol, efallai y gallwch gael benthyciad gan y llywodraeth i helpu i dalu llog y morgais (gweler t8). Gwiriwch pa help y gallech fod yn gymwys i'w gael gyda'n Cyfrifiannell Budd-daliadau yn moneyhelper.org.uk/cyfrifiannell-budd-daliadau

Awgrym da

Byddwch yn ofalus o gwmnïoedd ag enwau camarweiniol sy'n ymddangos fel elusennau dyled ond busnesau ydynt mewn gwirionedd.

Cyngor cyllidebu ymarferol

- Dechreuwch roi trefn ar bethau heddiw drwy restru eich holl incwm a'ch gwariant. Defnyddiwch ein **Cynlluniwr cyllideb** yn **moneyhelper.org.uk/rheolwr-cyllid**
- Eich morgais yw eich blaenoriaeth, felly dylai cardiau credyd ac unrhyw fenthyciadau eraill nad ydynt ynghlwm wrth eich cartref gael eu talu ar ôl hyn. Edrychwch ar eich gwariant a rhannwch ef yn filiau hanfodol megis biliau cyfleustodau, Y Dreth Gyngor (neu Ardrethi yng Ngogledd Iwerddon) a biliau nad ydynt yn hanfodol. I gael gwybod pa filiau i'w talu gyntaf, defnyddiwch ein blaenoriaethwr Biliau **moneyhelper.org.uk/costau-byw/blaenoriaethwr-biliau**
- Gwiriwch a allwch chi leihau faint rydych chi'n ei wario ar bethau rydych chi'n eu prynu'n aml.
- Diweddarwch eich cyllideb yn rheolaidd a chyfrifwch faint y gallwch ei dalu i'ch darparwr morgais ac ar filiau hanfodol eraill.

Cofiwch

Os ydych chi eisoes yn cael trafferth, ceisiwch osgoi cymryd benthyciadau eraill neu fynd i fwy o ddyled i ad-dalu'r hyn sy'n ddyledus gennych.

Opsionau ar gyfer ad-dalu ôl-ddyledion eich morgais

Mae amryw o ffyrdd y gallwch fynd ati i dalu eich ôl-ddyledion morgais. Siaradwch â'ch benthyciwr yn gyntaf a gweld a allwch chi gytuno ar ffordd ymlaen. Rhaid i ddarparwyr benthyciadau eich trin chi'n deg ac ystyried unrhyw gais y byddwch chi'n ei wneud i newid y ffordd yr ydych chi'n talu'ch morgais. Ond nid oes yn rhaid iddynt dderbyn eich awgrym. Rydym wedi rhestru gwahanol opsiynau isod.

Eich opsiynau	Manteision, anfanteision a chwestiynau
Dechreuwch ad-dalu cyn gynted â phosibl	✓ Bydd yn rhatach yn y pendraw. ✗ Gall talu ôl-ddyledion yn gyflym olygu bod gennych lai o arian am gyfnod byr.
Gwnewch daliadau ychwanegol	✓ Bydd ad-dalu ychydig yn fwy na'ch taliadau misol bob mis yn lleihau'ch dyled. ✗ Mae'n costio mwy i chi bob mis – gwnewch yn siŵr eich bod yn gallu ei fforddio. ✗ Gall eich benthyciwr morgais ddweud wrthych nad ydych yn cynnig digon – talwch y swm ychwanegol beth bynnag gan ddweud wrthynt mai dyma'r cyfan y gallwch ei fforddio.
Morgais ad-dalu – gofynnwch i ymestyn cyfnod eich morgais	✓ Bydd hyn yn lleihau' taliadau misol. ✓ Gallwch ofyn am newid i log yn unig am chwe mis ✗ Bydd rhaid i chi dalu am gyfnod hirach – efallai i mewn i'ch ymddeoliad. ✗ Gan ystyried y llog ychwanegol, byddwch yn talu mwy am eich cartref yn y pendraw.
Gofynnwch am wyliau talu	✓ Peidio â gwneud eich taliadau misol contractol yn ystod y gwyliau talu. ✗ Yn cynyddu cyfnod eich morgais a'r swm y byddwch yn ei ad-dalu'n gyffredinol. ✗ Nid yw'n cael ei gynnig gan bob rhoddwr benthyciadau.

Yn aml gall bod ar ei hôl hi gyda'ch taliadau arwain at daliadau ychwanegol. Golyga hyn y bydd eich dyled yn codi. Felly ewch i'r afael â'r ôl-ddyledion cyn gynted â phosibl.

Eich opsiynau	Manteision, anfanfeision a chwestiynau
Morgais llog yn unig – holwch a allwch ad-dalu’ch morgais dros gyfnod hirach	✓ Mae’n bosib y gallech leihau’r taliadau i mewn i’r polisi gwaddol neu’r cynllun buddsoddi rydych yn ei ddefnyddio i ad-dalu’ch morgais ar ddiwedd y tymor. Dysgwch ragor ar dudalen 6. ✗ Ni fydd ymestyn eich morgais yn lleihau’ch taliadau llog i’r rhoddwr benthyciadau. ✗ Bydd rhaid i chi dalu am gyfnod hirach – efallai i mewn i’ch ymddeoliad. ✗ Byddwch yn talu mwy am eich cartref yn y pendraw.
Ychwanegwch yr ôl-ddyledion i gyfanswm gweddill y morgais – cyfalafwch yr ôl-ddyledion	✓ Mae hyn yn gwasgaru’r taliadau dros hyd y morgais. ✗ Bydd eich taliadau misol yn cynyddu. ✗ Bydd eich morgais yn cynyddu, felly byddwch yn talu mwy am eich cartref yn gyffredinol. ✗ Bydd eich darparwr benthyciadau yn annhebygol o gytuno os nad ydych chi wedi cadw at eich cytundebau yn y gorffennol. ✗ Os yw cyfanswm yr ôl-ddyledion a gweddill y morgais yn dod i fwy na gwerth y tŷ, bydd eich rhoddwr benthyciadau yn debygol o wrthod.
Holwch a allwch oedi talu’ch ôl-ddyledion am gyfnod	✓ Os gallwch fforddio’r taliadau morgais ond nid yr ôl-ddyledion ar ben, mae hyn yn cadw lefel eich taliadau misol. ✓ Os ydych chi wedi gwneud gordaliadau yn y gorffennol, gofynnwch i’ch benthyciwr a allai’r rhain eich cefnogi i wneud taliadau is am gyfnod heb fynd ar ei hôl hi gyda’ch amserlen dalu. ✗ Mae angen i chi ad-dalu’r ôl-ddyledion o hyd ac mae’n bosibl y bydd taliadau arnynt yn cynyddu.

Dydy hi byth yn rhy hwyr i ddechrau delio â’ch dyledion.

Opsiynau ychwanegol ar gyfer ôl-ddyledion morgais llog yn unig

Mae yna rai opsiynau ychwanegol i'w hystyried os oes gennych forgais gwaddol neu un sydd wedi'i gysylltu i fuddsoddiad.

Cymryd egwyl dros dro o wneud taliadau

Gyda morgais wedi'i gysylltu â chynllun cynilo neu fuddsoddiad, megis polisi gwaddol, rhaid i chi wneud dau daliad:

- y taliadau llog ar y benthyciad, a'r
- taliadau tuag at eich strategaeth ad-dalu (os yw'n berthnasol).

Os na allwch fforddio'r ddau, gofynnwch i ddarparwr eich cynllun a allwch stopio gwneud taliadau am gyfnod.

Bydd rhaid i chi drefnu â'r cwmni sut i wneud i fyny am yr ôl-groniad o daliadau unwaith i chi ailgychwyn eich polisi.

Nid yw pob morgais llog yn unig yn gysylltiedig â pholisi gwaddol neu gynllun buddsoddi. Efallai y gallwch leihau eich taliadau i mewn i unrhyw bolisi gwaddol neu gynllun buddsoddi ar wahân er mwyn talu eich morgais ar ddiwedd y cyfnod.

Gwerthu neu roi terfyn ar eich polisi gwaddol neu gynllun buddsoddi arall

Os yw'ch buddsoddiad neu'ch gwaddol wedi bod yn rhedeg am nifer o flynyddoedd, gall fod wedi casglu swm rhesymol y gallech ei ddefnyddio i ad-dalu eich ôl-ddyledion. Bydd hyn yn golygu gwerthu neu roi terfyn ar eich polisi neu gynllun.

Bydd rhaid i chi gymryd morgais ad-dalu neu ganfod ffordd arall o sicrhau eich bod yn ad-dalu'r arian a fenthycoch os byddwch yn rhoi terfyn ar eich polisi.

Cyn i chi roi terfyn ar eich polisi gwaddol neu gynllun buddsoddi arall

- Darganfyddwch ba opsiynau sydd ar gael i chi drwy drafod â'r darparwr benthyciadau a darparwr eich morgais.
- Meddyliwch yn ofalus cyn rhoi terfyn ar eich polisi gwaddol yn gynnwys oherwydd gall ei werth fod wedi gostwng tipyn.
- Gwiriwch faint byddech yn derbyn oddi wrth eich darparwr gwaddol cyn penderfynu.

Pethau i'w hosgoi

Peidiwch â throi at fenthyciad i dalu'ch dyledion cyn mynnwch cyngor

- Gall y benthyciadau yma fod yn ddrud iawn.
- Maen nhw'n aml yn defnyddio'ch cartref fel sicrwydd, sy'n ei roi mewn fwy o berygl os na fyddwch yn cynnal eich taliadau.

Os ydych chi'n ystyried cael benthyciad arall, siaradwch â'ch benthyciwr presennol yn gyntaf.

Peidiwch â chwtogi ar dreuliau hanfodol

Meddyliwch yn ofalus cyn i chi stopio talu biliau hanfodol megis biliau cyfleustodau, Treth y Cyngor (neu Ardrethi yng Ngogledd Iwerddon) ac yswiriant.

- Biliau cyfleustodau – Cadwch lygad ar gynigion ynni yn rheolaidd, a byddwch yn barod i newid os yw prisiau'n dechrau gostwng.
- Yswiriant – Gydag yswiriant cynnwys ac yswiriant bywyd, mae'n bwysig pwysu a mesur p'un ai bod gwario swm bach ar y premiwm yn well na'r perygl o fethu trwsio eich cartref neu amnewid eich eiddo petai rywbeth yn digwydd.

Meddyliwch ddwywaith cyn dychwelyd yr allwedd

Meddyliwch yn ofalus cyn rhoi'r allwedd yn ôl i'ch darparwr morgais fel eu bod yn gallu gwerthu'r tŷ.

- Chi fydd yn gyfrifol am dalu'r morgais hyd nes y bydd yn cael ei werthu. Ers cyflwyno'r Siarter Morgeisi yn y DU yn 2023, ni all eich eiddo bellach gael ei adfeddiannu o fewn 12 mis cyntaf y taliad cyntaf a fethwyd.
- Os caiff eich tŷ ei werthu am swm llai na'r hyn sy'n ddyledus, ni fydd eich morgais yn cael ei ad-dalu'n llawn a bydd rhaid i chi dalu'r gweddill.
- Gall y darparwr ofyn i chi am yr arian hwn hyd at chwe blynedd wedi'r gwerthiant (pum mlynedd yn yr Alban). Os bydd rhywun yn cysylltu â chi ar ôl y chwe blynedd ynglŷn â'r gweddill, ceisiwch gyngor.
- Gall olygu y bydd cael morgais yn anoddach yn y dyfodol. Mae hyn oherwydd bod asiantaethau gwirio credyd yn storio gwybodaeth ynglŷn ag adfeddiant.

Gall asiantaethau cynghori ar ddyled di-dâl roi cymorth i chi, eich helpu i flaenoriaethu eich dyledion a threfnu eich cyllidebau. Chwiliwch am gynghorydd cyn i chi ystyried rhoi unrhyw allwedd yn ôl yn moneyhelper.org.uk/dyled

Gwiriwch i weld a oes cymorth ariannol ar gael

Cymorth gan y Llywodraeth

Gwiriwch i weld a oes gennych hawl i fudd-daliadau'r wladwriaeth neu gynlluniau'r llywodraeth.

- Darganfyddwch ba fudd-daliadau y gallech fod yn gymwys i'w cael drwy ddefnyddio ein cyfrifiannell budd-daliadau yn **moneyhelper.org.uk/cyfrifiannell-budd-daliadau**
- Os oes hawl gennych i dderbyn Cymhorthdal Incwm, Credyd Cynhwysol neu Lwfans Ceisio Gwaith, gallai'r swyddfa Canolfan Byd Gwaith lleol eich helpu chi gyda'ch taliadau morgais.

Mae'r cymorth a gewch a phryd y bydd yn dechrau yn dibynnu ar ba bryd y cymeroch eich morgais ac am ba mor hir rydych wedi bod yn cael Cymhorthdal Incwm, Credyd Cynhwysol neu Lwfans Ceisio Gwaith.

Cymorth ar gyfer Llog ar Forgais (SMI)

Os ydych chi'n berchennog tŷ sy'n derbyn rhai budd-daliadau cysylltiedig ag incwm efallai y byddwch chi'n gallu cael cymorth tuag at daliadau llog ar:

- eich morgais
- benthyciadau a gymeroch ar gyfer atgyweiriadau a gwelliannau penodol ar eich cartref.

Gelwir hyn yn Gymorth ar gyfer Llog ar Forgais ac fe'i cynigir fel benthyciad.

Fel arfer telir SMI yn uniongyrchol i'ch darparwr benthyciadau. Ni allwch gael cymorth tuag at y swm rydych wedi'i fenthycyca – dim ond y llog.

Rhaid ad-dalu'r benthyciad yn llawn pan fyddwch chi'n gwerthu'r cartref neu ar eich marwolaeth, oni bai bod y cartref yn trosglwyddo i'ch priod neu'ch partner sifil.

Mae gwybodaeth bellach, opsiynau ar gyfer ad-dalu'r benthyciad, ac i ganfod a ydych yn gymwys yn **moneyhelper.org.uk/cy/smi**

Cymorth i bensiynwyr

Os ydych chi neu'ch partner wedi cyrraedd oed i fod yn gymwys am Gredyd Pensiwn, gallech fod yn gymwys am fenthyciad SMI i dalu eich taliadau llog ar forgais.

Gwiriwch a oes gennych hawl i Gredyd Pensiwn yn **gov.uk/cyfrifiannell-credyd-pensiwn**

Gallwch ddysgu rhagor am hyn, a chymorth arall, yn **moneyhelper.org.uk/cymorth-morgais**

Pan fetho popeth arall

Os na allwch fforddio eich taliadau morgais a dydych chi ddim yn credu bydd y sefyllfa hon yn newid yn yr hirdymor, efallai byddech yn ystyried gwerthu'ch cartref eich hun.

Gwerthu'ch cartref

Os gallwch ddiweddu'ch benthyciwr a gwneud popeth posibl i werthu'ch cartref, dylai'ch benthyciwr oedi gweithredu yn eich erbyn a rhoi cyfle teg i chi ei werthu.

- Gwiriwch a yw'ch benthyciwr yn cynnig cynllun Gwerthiant Gwirfoddol â Chymorth. Mae'n eich cynorthwyo i werthu'r eiddo a gall helpu gyda'r costau ynghlwm wrth werthu.
- Cyn i chi werthu'ch cartref, meddyliwch yn ofalus am ble y byddwch yn byw. Efallai na chewch chi gymorth gan eich cyngor lleol os ydynt yn amau eich bod wedi'ch gwneud yn ddigartref yn bwrpasol.
- Ers cyflwyno'r Siarter Morgeisi yn y DU yn 2023, ni all eich eiddo bellach gael ei adfeddiannu o fewn 12 mis cyntaf y taliad cyntaf a fethwyd.

Gwerthu'ch cartref a'i rentu yn ôl

Gall rhai cwmnïau gynnig eich helpu os ewch i mewn i drafferthion ariannol gydag ad-daliadau eich morgais trwy brynu'ch cartref ac yna'i rentu yn ôl i chi am gyfnod. Gelwir hyn yn gynllun gwerthu-a-rhentu'n-ôl.

Peryglon cynlluniau gwerthu-a-rhentu'n-ôl

Gall gwerthu'ch cartref fel hyn eich galluogi i glirio'ch dyledion ac aros yn eich cartref, ond gofawch:

- byddwch, gan amlaf, yn derbyn llai na gwerth farchnad lawn eich cartref
- efallai bydd dal rhaid i chi adael wedi i gyfnod eich cytundeb rhentu ddod i ben
- efallai byddwch yn well eich byd, yn ariannol, i werthu eich eiddo eich hun a rhentu ar y farchnad agored
- gallech ddal gael eich troi allan os torrwch amodau eich tenantiaeth
- os yw'r person neu'r cwmni a brynodd eich cartref yn mynd i mewn i drafferthion ariannol, gall yr eiddo dal gael ei adfeddiannu ac efallai bydd rhaid i chi adael. Dysgwch ragor yn moneyhelper.org.uk/cynllun-gwerthu-rhentu-yn-ol

Os dewiswch gytundeb gwerthu-a-rhentu-yn-ôl

Mae'r Awdurdod Ymddygiad Ariannol (AYA) yn rheoleiddio cwmnioedd sy'n gwerthu'r cynlluniau yma.

Yn 2024, dangosodd cofrestr yr FCA mai ychydig iawn o gwmnïau a reoleiddir oedd yn cynnig y math hwn o gytundeb. Gwiriwch gofrestr yr FCA bob amser gan na fyddwch wedi'ch diogelu os nad yw'r cwmni wedi'i awdurdodi.

Os ydych yn ystyried cynllun gwerthu-a-rhentu'n-ôl, meddyliwch yn ofalus cyn dewis yr opsiwn hwn o achos y peryglon posibl sydd ynghlwm.

- Darllenwch ragor am y risgiau a dewisiadau amgen posibl yn **moneyhelper.org.uk/cynllun-gwerthu-rhentu-yn-ol**
- Gwnewch yn siŵr eich bod yn delio â chwmni sydd wedi'i reoleiddio fel eich bod yn gallu defnyddio'r gweithdrefnau cwyno os aiff pethau o chwith.
- Gwiriwch y Gofrestr FCA i weld a yw cwmni wedi'i reoleiddio yn **fca.org.uk/register**
- Siaradwch â sefydliad cyngor ar ddyledion am ddim, oherwydd efallai y gallent awgrymu opsiynau eraill – gweler *Cysylltiadau Defnyddiol* ar dudalen 12.

Problemau morgais: sut i wneud cwyn

Os teimlwch nad yw eich benthyciwr morgaeisi yn delio â'ch achos yn deg, gallwch gwyno.

Os ydych yn anhapus gyda'r ymateb, gallwch fynd â'r achos at y Gwasanaeth Ombwdsmon Ariannol, sy'n gwbl annibynnol a byddant yn ymchwilio mewn i'r gŵyn ar eich rhan ac yn ddi-dâl.

- Am fanylion ar sut i gysylltu â Gwasanaeth yr Ombwdsmon Ariannol, gweler *Cysylltiadau defnyddiol* (t12)

Os yw rhywun yn ceisio meddiant ar eich cartref

Dylai'ch darparwr morgais fod yn awyddus i'ch helpu i drafod eich opsiynau a'ch helpu i osgoi colli'ch cartref cyn cyrraedd y cam hwn. Ond mae yna bethau gallech ei wneud o hyd os yw dyddiad wedi'i osod ar gyfer y gwrandawriad llys.

Cyn mynd â chi i'r llys, rhaid i'ch rhoddwr benthyciadau ddangos ei fod wedi:

- ystyried unrhyw gais oddi wrthoch i newid y modd rydych yn talu'ch morgais, ac
- ymateb i unrhyw gynigion a wnaethoch i dalu.

Felly, peidiwch â chladdu'ch pen yn y tywod ac anwybyddu unrhyw waith papur a anfonir atoch – **dyw hi byth yn rhy hwyr i geisio cyngor** gan yr asiantaethau cyngor ar ddyledion am ddim, a chael trefn ar bethau eto (Gweler tudalen 8).

Hyd yn oed os yw'r darparwr yn cychwyn achos llys yn eich erbyn, ni fyddwch yn colli'ch cartref yn awtomatig. Dylai'r darparwr barhau i ymchwilio i ffyrdd i chi dalu'ch morgais, felly dylech barhau i drafod gyda nhw a thalu cymaint ag y gallwch.

Gall y Gwasanaeth Cyngor Atal Colli Tai gynnig cynghorydd cyfreithiol am ddim, hyd yn oed os nad yw'r broses gymryd meddiant wedi dechrau eto. I chwilio am ddarparwr yn eich ardal, ewch i **find-legal-advice.justice.gov.uk** a nodwch eich cod post a thiciwch 'Gwasanaeth cyngor ar atal colli tai'.

Paratoi ar gyfer y llys

Os gofynnir i chi fynd i'r llys, bydd cynghorydd dyledion o un o'r sefydliadau a restrir yn y *Cysylltiadau defnyddiol* ar dudalen 12 yn gallu'ch helpu. Gallant helpu baratoi eich achos ac efallai y gallant eich cynrychioli.

- **Gwnewch yn siŵr eich bod yn mynd i'r gwrandawriad llys.** Os na ewch chi, bydd eich darparwr yn debygol iawn o gael yr hawl i'ch troi chi allan.
- **Cyfrifwch eich cyllideb cyn mynd i'r llys..** Bydd y barnwr am wybod faint allwch chi fforddio ei ad-dalu. Defnyddiwch ein **Cynlluniwr cyllideb** i'ch helpu. Mae ar gael ar-lein yn **moneyhelper.org.uk/rheolwr-cyllid**
- **Gofynnwch i gael gweld swyddog dyletswydd** os nad oes gennych gynghorydd dyledion neu gyfreithiwr gyda chi. Gallant eich helpu gyda'ch achos ac efallai y gallant eich cynrychioli. Mae eu gwasanaeth yn rhad ac am ddim.
- **Gwnewch yn siŵr eich bod yn deall effaith unrhyw gynigion trefniant ad-dalu** gan eich rhoddwr benthyciadau y tu allan i'r llys cyn i chi gytuno iddo.
- **Dylech ond gytuno i gynllun ad-dalu os credwch y gallwch gadw ato** am weddill cyfnod y morgais.

Cysylltiadau defnyddiol

HelpwrArian

Mae HelpwrArian yn annibynnol ac yn cael ei gefnogi gan y llywodraeth i'ch helpu i wneud y gorau o'ch arian. Rydym yn rhoi arweiniad arian a phensiynau diduedd am ddim i bawb ledled y DU – ar-lein a thros y ffôn.

Ymwelwch â ni yn
moneyhelper.org.uk/cy

Neu cysylltwch â ni ar:

Ffôn

Arweiniad ar arian
DU: **0800 138 7777**
os ydych y tu allan i'r DU
+44 20 3553 2279

Llun – Gwe 8am i 6pm
Arweiniad ar bensiynau
DU: **0800 011 3797**
os ydych y tu allan i'r DU
+44 20 7932 5780

Llun – Gwe 9am i 5pm

Gwe-sgwrs:

moneyhelper.org.uk/moneychat
moneyhelper.org.uk/cy/
pensions-chat

WhatsApp

+44 7701 342744

(arweiniad ar arian yn unig)

Cymunedau ar-lein

Ymunwch â'n grwpiau Facebook am gymorth: **moneyhelper.org.uk/cy/blog/everyday-money/come-and-join-our-online-communities**

Asiantaethau cyngori ar ddyledion di-dâl

Elusen Dyledion StepChange

Cyngor dienw dros y ffôn ac ar-lein.
Cynlluniau rheoli dyledion heb ffi
a datrysiadau dyledion eraill.
0800 138 1111

stepchange.org

Llinell Ddyled Genedlaethol

Cynllun gweithredu wedi'i bersonoli,
yn gyfrinachol ar-lein, i'ch helpu i ddelio â'ch
dyledion.

0808 808 4000

nationaldebtline.org

Cyngor ar Bopeth

Cymorth ar-lein ac wyneb yn wyneb, gan
gynnwys taflenni ffeithiau a thempledi
llythyron i'w hanfon at eich rhoddwr
benthyciadau.

Lloegr 0800 144 8848

Cymru 0800 702 2020

Yr Alban 0800 028 1456

citizensadvice.org.uk/cymraeg/

AdviceNI

0800 915 4604

adviceni.net

PayPlan

0800 316 1833

8am i 8pm o ddydd Llun i ddydd Gwener

9am i 3pm Dydd Sadwrn

payplan.com

Hawliau Tai

Cyngor tai os ydych yn byw yng Ngogledd
Iwerddon

028 9024 5640

housingrights.org.uk/housing-advice

Unwaith i chi ymchwilio i'ch opsiynau gyda'r asiantaethau cyngor ar ddyledion am ddim, efallai y byddech eisiau rhagor o wybodaeth am rai o'r opsiynau. Gallwch gael mwy o gyngor ar faterion penodol o'r ffynonellau hyn.

Cyngor lleol

Bydd eich cyngor lleol yn gallu'ch cyngori ar p'un ai ydych chi'n gymwys i hawlio Budd-dal Tai os ydych chi am werthu'ch cartref ac yna rhentu.

Swyddfa Canolfan Byd Gwaith

Gall eich swyddfa leol ddweud wrthyhych a ydych yn gymwys i gael unrhyw fudd-daliadau – edrychwch ar-lein am fanylion.

Cyfrifiannell budd-daliadau

I gael syniad o ba gymorth neu fudd-daliadau y gallech eu cael, ewch i moneyhelper.org.uk/cyfrifiannell-budd-daliadau

Cwynion

Gwasanaeth yr Ombudsmon Ariannol (Financial Ombudsman Service)

Os nad ydych yn hapus gyda'r ymateb gan eich benthyciwr morgais, gallwch wneud cwyn.

0800 023 4567

financial-ombudsman.org.uk/cymraeg

Offeryn dod o hyd i gyngor ar ddyledion

Defnyddiwch ein **Lleolwr dod o hyd i gyngor ar ddyledion** i ganfod y gwasanaeth cyngor ar ddyledion sy'n gywir i chi

Ewch i moneyhelper.org.uk/dyled

Cynhyrchir y canllaw hwn gan HelpwrArian ac mae hefyd ar gael yn Saesneg. I weld yr ystod llawn o ganllawiau sydd ar gael, ac i ofyn am gopiâu, ewch i moneyhelper.org.uk/cy/contact-us/free-printed-guides

Cymraeg

Cysylltu â ni

Arweiniad ar arian **0800 138 7777**

Llun - Gwe 8am i 6pm

Arweiniad ar bensiynau **0800 011 3797**

Llun - Gwe 9am i 5pm

Gwasanaethau trosglwyddo testun

1800 10800 915 4622

Llun - Gwe 8am i 6pm

WhatsApp **+44 7701 342744**

Gwefan moneyhelper.org.uk/cy

Helpwr ↪Arian

Mae galwadau o'r DU am ddim. Er mwyn ein helpu i gynnal a gwella ein gwasanaeth, efallai y byddwn yn recordio neu fonitro galwadau.

Fformatau hygyrch

Os hoffech chi gael y canllaw hwn mewn Braille, print bras neu fformat sain, cysylltwch â ni ar y rhifau uchod. Gwybodaeth yn gywir ar adeg argraffu (Ebrill 2025). Adolygir y canllawiau hyn unwaith y flwyddyn.